

Laureaci nagrody „Kustosza Pamięci Narodowej”

Dnia 5 czerwca 2003 r., Studium Polskie Podziemnej w Londynie, Komisja Historii Kobiet w Walce o Niepodległość oraz profesor Janusz Zawodny zostali uhonorowani przez Instytut Pamięci Narodowej (IPN) zaszczytną nagrodą „Kustosza Pamięci Narodowej” im. Grzegorza Jakubowskiego. Uroczystości odbyła się w pięknie odnowionej Auli Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie.

Przy wypełnionej sali, uroczystości rozpoczął odegraniem hejnału trębacz z wieży kościoła Mariackiego. W obecności J. E. kard. Franciszka Macharskiego, premiera Jerzego Buźki i wielu innych dostojnych gości, Dyrektor Oddziału IPN w Krakowie dr Janusz Kurytyka otworzył uroczystości. Następnie prof. Leon Kieres, prezes IPN-u podkreślił w swoim przemówieniu istotną prawdę: „Przez kilkadziesiąt lat rządzący Polską komunisty tworzyli swoją zakłamana historię. Miejsce patriotów walczących o niepodległość zajmowali ludzie służący interesom obcego mocarstwa. Spożycia dokonane w społecznej świadomości przez ówczesnych inżynierów dusz są ogromne. Dziś, stopniowo, ale z jakże wielkim trudem wracają do narodowej pamięci ci, którzy w okresie PRL byli i nie są uznawani.”

Dyrektor Biura Udostępnienia i Archiwizacji Danych IPN Bernadetta Gronk przedstawiła zebrany postać Grzegorza Jakubowskiego. Bardzo zaangażowany naukowiec, dr Grzegorz Jakubowski (1954-2001), który pasją życia była archiwistyka, był współtwórcą Instytutu Pamięci Narodowej. Włączył się w największe przedsięwzięcie archiwalne III Rzeczypospolitej – przejście przez IPN archiwów byłych służb specjalnych. Był również inicjatorem edycji dokumentów, wcześniej całkowicie niedostępnych, pochodzących z archiwów byłego ZSSR.

Następną laudację Studium Polskie Podziemnej wygłosił prof. Wojciech

Rojek z Instytutu Historii Uniwersytetu Jagiellońskiego. Profesor przedstawił historię instytucji oraz zawartość zbiorów, którymi dysponuje Studium. Zwrócił uwagę na ogromne ich znaczenie dla poznawania dziejów Polski okresu II wojny światowej.

W imieniu Studium Polskie Podziemnej, które działa w Londynie od 56 lat, nagrodę odebrał jego prezes dr Krzysztof Stoliński. Prezes SPP przypomniał najważniejsze postaci w dziejach Studium – założycieli Archiwum: generałów Tadeusza „Bora” Komorowskiego i Tadeusza Pelczyńskiego. Ich zdjęcia oraz siedzibę, która od 55 lat mieści się w domu przy 11 Leopold Rd, w zachodnim Londynie, zebrani mogli zobaczyć na dużym ekranie. Najwięcej czasu poświęcił jednak prezes Stoliński Halinie Czarnockiej (1900-1989), która przez wiele lat praktycznie sama prowadziła archiwum SPP i swoją osobowością oddziaływała niezaprzecznie na Studium. Historycy dziejów okresu wojny powinni pamiętać, że gdyby nie pani Halina, mało prawdopodobne jest, aby powstało sześciotomowe dzieło „Armia Krajowa w dokumentach 1939-1945”. Przypomniał on także, że w 1988 r. podczas kadencji Ewy Bukowskiej, SPP połączyło się z Instytutem Polskim i Muzeum im. gen. Sikorskiego, zachowując swą organizacyjną autonomię.

Długoletnia pracą Jadwigi Olszewskiej (1926-2003) była również przedstawiona. Z jej inicjatywy została zorganizowana wystawa dotycząca polaków udzielanej Żydom przez Polaków podczas okupacji niemieckiej. Podczas jej kadencji Studium rozpoczęło również prace nad udostępnieniem wiedzy o Polakach Państwie Podziemnym i Armii Krajowej brytyjskim czytelnikom oraz temu pokoleniu Polaków, których pierwszym językiem jest angielski. W 2001 r. Studium wydało tłumaczenie książki Marka Ney-

Dr Krzysztof Stoliński odbiera nagrodę z rąk prof. Leona Kieresa

„Krawicza „The Polish Resistance Home Army 1939-1945”.

Prof. Kieres z pewnością poczuł się, kiedy przez Stolińskiego zwracając się do niego, powiedział: „Przy okazji, kilka słów o tym, jak z Londynu postrzegamy działalność Instytutu Pamięci Narodowej. Z wielkim podziwem śledzimy Państwa pracę i z zainteresowaniem czytamy świetnie redagowane Biuletyny i wydawnictwa. Również pragnę przekazać dla Instytutu Pamięci Narodowej życzenia dalszej owocnej pracy i zwycięstwa nad tymi siłami, których celem jest zatarcie lub manipulowanie naszą wspólną przeszłością.”

Podczas uroczystości Studium Polskie Podziemnej zostało również uhonorowane przez prezesa Mieczysława Huchlę Krzyżem oraz Dyplomem „Zzaszczenia Wolności i Niezawisłości”.

Laudację na temat Komisji Historii

Kobiet w Walce o Niepodległość wygłosił ubiegłoroczny laureat prof. Tadeusz Strzembos. Przypominając prace powstałe dzięki działalności Komisji Historii Kobiet, zwrócił uwagę na to, że autorzy piszą przede wszystkim o tych swoich koleżankach, które samo o sobie powiedziez już nie mogą, bo poległy lub zmarły w czasie okupacji hitlerowskiej. „W ich pracach nie ma nawet wzmianki o nich samym. Jest natomiast zobowiązanie wobec poległych, wynikające z najlepszego pojmowania sprawiedliwości. Ich działalność świadczy o tym, że można nie tylko słowem, ale czynem dowieść, iż mamy coś pięknego do zaoferowania” – mówił prof. Strzembos.

W imieniu Komisji Historii Kobiet w Walce o Niepodległość nagrodę odebrały Bożena Tazbir-Tomaszewska oraz Zofia Kowalska.

Premier Jerzy Buzek przekazuje gratulacje dla Studium

uporządkowanie i udostępnienie zbiorów archiwalnych. To także działalność zasłużeń dowódcy Armii Krajowej. Z czasem coraz młodszy ludzie pracowali w Studium. Dział jest już pokolenie urodzone po wojnie na emigracji.

Studium Polskie Podziemnej to miejsce, które nie tylko kocha bogactwem materiałów archiwalnych, ale także niezwykłą atmosferą. Pracownicy służą serdecznie pomocą i pomocą w poszukiwaniu materiałów. Uroku dodają wspólne spotkania przy posiłkach, na które zapraszani są korzystający ze zbiorów. Przy nich toczą się rozmowy o przeszłości i teraźniejszości.

W SPP, mimo wielki trudności, ale dzięki wytrwałości i uporowi jej twórców, przechowywana była i jest prawdziwa Armii Krajowej i Polskim Państwie Podziemnym.

Marek Ney-Krawicz

Prof. Kieres z pewnością poczuł się, kiedy przez Stolińskiego zwracając się do niego, powiedział: „Przy okazji, kilka słów o tym, jak z Londynu postrzegamy działalność Instytutu Pamięci Narodowej. Z wielkim podziwem śledzimy Państwa pracę i z zainteresowaniem czytamy świetnie redagowane Biuletyny i wydawnictwa. Również pragnę przekazać dla Instytutu Pamięci Narodowej życzenia dalszej owocnej pracy i zwycięstwa nad tymi siłami, których celem jest zatarcie lub manipulowanie naszą wspólną przeszłością.”

Podczas uroczystości Studium Polskie Podziemnej zostało również uhonorowane przez prezesa Mieczysława Huchlę Krzyżem oraz Dyplomem „Zzaszczenia Wolności i Niezawisłości”.

Laudację na temat Komisji Historii Kobiet w Walce o Niepodległość nagrodę odebrały Bożena Tazbir-Tomaszewska oraz Zofia Kowalska.

W SPP, mimo wielki trudności, ale dzięki wytrwałości i uporowi jej twórców, przechowywana była i jest prawdziwa Armii Krajowej i Polskim Państwie Podziemnym.

Marek Ney-Krawicz

Dziennik Polski
PRZED 50 LATY

14.11.53

USA porusza sprawę Prymasa Delegacji Świątobliwych Zjednoczonych na Zgromadzenie ONZ otrzymała instrukcję poczynienia wszelkich wysiłków, aby „skrajnie zaprzeczenie wolności religijnej”, jakim jest aresztowanie kard. Wyszyńskiego, być przedstawione na forum ONZ – oznajmił sekretarz Stanu Dulles. Jednocześnie prezes Eisenhower zapowiedział, że rząd USA będzie sprzeciwiał się „wszelkim właścicielom sposobom” przeladaniom komunistycznym w Polsce. Zarówno prezes Eisenhower jak i Dulles dali wyraz swemu obrażeniu z powodu przesłania wrogu Kościoła w Polsce w liście do arcybiskupa Waszyngtonu O’Boyle, który zwracał się do niego o interwencję.

Prez. Eisenhower przypomniał swoją wypowiedź z 30 września kiedy powiedział, że wypadki w Polsce są głęboko zniechęcające dla tych, którzy szukają osąd wolności myśli i sumienia. „Jestem absolutnie przekonany, że tyrania komunistyczna nie zdoła podważyć wiary narodu polskiego i zniszczyć tradycji narodowej, w której wiara ta gra tak wielką rolę. Dopóki naród polski nie odkrywa wolności i niepodległości, pokolewa polityka rządów Stanów Zjednoczonych polegać będzie na demontażu oraz sprzeciwianiu się wszelkim właścicielom sposobom haniebnej serii aktów, wskutek których naród polski pozbawiony jest swobodnego wykonywania swoich przyrodzonych praw”.

Studium Polskie Podziemnej – głos polskiego historyka

Tjedną z najbardziej zasłużonych polskich instytucji na uchodźstwie powołali do życia byli żołnierze Armii Krajowej. Studium Polskie Podziemne powstało w 1947 r. w domu przy 11 Leopold Road, W5

to najwspanialsze i najczystsze opinie prof. Tomasza Strzembosza („Tydzień Studiów, 9/09/89”). Przez pół wieku Studium Polskie Podziemnej stało na straży prawdziwej, niezakłamanej historii Armii Krajowej i Polskiego Państwa Podziemnego. Przez to, że akta w większości znalazły się po wojnie na zachodzie mogły przetwać do dzisiaj nie zdziękujące, nie „sprawowane” przez usunięcie tego, co władzy niewygodne, bądź kompromitujące. Ze są. Ze tutaj zagłębiamy się w ten tamten świat taki, jakim był naprawdę.”

Bez dokumentów zgrupowanych w Studium nie sposób byłoby prowadzić rzetelnych badań nad dziejami cywilnymi i wojskowymi struktur Polskiego Państwa Podziemnego. Zawierają one m.in.: akta Oddziału Specjalnego Sztabu Naczelnego Wodza, działo społeczne Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Kraju RP, dokumenty dotyczące Rządu z gabinetu Naczelnego Wodza, Oddziału II Sztabu NW oraz

Wydziału Studiów Dowództwa Polskich Sił Powietrznych, tektury personalne cichociemnych.

Poza materiałami wyworzonymi w sztabie naczelnego wodza i w rządzie polskim na uchodźstwie, w archiwach Studium znajdują się kolekcje materiałów o najważniejszych dowódcach AK i politykach. Niezmiernie interesująca jest także kolekcja poświęcona kobietom żołnierkom Armii Krajowej i Pomocniczej Wojskowej Służby Kobiet. Kopalia wiadomości o żołnierzach Armii Krajowej są materiały Komisji Weryfikacyjnej pracującej na terenie angielskiej strefy okupacji Niemiec; jak również tektury personalne żołnierzy i urzędników Oddziału VI (Specjalnego) Sztabu Naczelnego Wodza.

Uzupelnieniem tej dokumentacji są liczne pismenale listy składane w Studium przez ponad pół wieku, dotyczące różnych przejawów walki AK i działań cywilnych struktur podziemia czasu wojny oraz lat powojennych. Ponad 800 pozycji liste działo opracowań. W zbiorach SPP znajduje się także dokumentacja ikonograficzna, prasa, mapy. Dopełnieniem zbiorów stanowi kolekcja ponad 7,5 tys. tomów biblioteka poświęcona najnowszej historii Polski.

Efektom pracy SPP jest nie tylko

Porównanie i udostępnienie zbiorów archiwalnych. To także działalność zasłużeń dowódcy Armii Krajowej. Z czasem coraz młodszy ludzie pracowali w Studium. Dział jest już pokolenie urodzone po wojnie na emigracji.

Marek Ney-Krawicz